

- Tey hildu okkum vera svøk at flyta út í oyðimørk

*Heilsølan P/F
Poul Hansen
hefur í ár 70 ár á
baki, og 20 ár
eru liðin, síðan
flutt varð niðan á
Háls*

RANDI JACOBSEN

Tað var í 1927, at Poul Hansen byrjaði sjálvur sum heilsølumaður.

Í fyrstuni arbeiddi hann einsamallur heima við hús og hevði agentur fyri enskt tubb og kolonialvørur. Seinni komu aðrir uppí virkið, sum eisini seldi fisk og ullvørur, og í 1929 flutti heilsølan oman á Bryggjubakka.

Poul Hansen var pápi Hans Hansen, sum í 50 ár hevur verið í fyrirkum. Hann var stjóri fram til 1993, tá sonurin Hogni tók yvir, og Hans bleiv nevndarformaður.

Eitt eyðkenni fyri heilsøluna P/F Poul Hansen er, at har bliva fólk verandi. Fleiri hava verið har í yvir 30 ár, fyra í yvir 40 ár. Ein teirra er Sigmund í Hoyvík, sum hevur starvast sum fulltrúi á heilsøluni í 41 ár.

Hans fekk fast starv á heilsøluni í 1947, eftir at hann hevði verið í Englandi í tvey ár og fingið sær útbúgving. Hann skuldi verið farin burtur fyrr, men 2. heimshardagi forðaði honum, so krígssárin var hann eisini í fyrirkum hjá pápamum.

Landshandilin tók alt

- Ikki var lætt at hava heilsølu undir krígunum, tí Landshandilin kom og fekk einkarsølu av mjólk, sukri, kafi, te og øðrum vörum. Vit hutaðu okkum ígjøgnum tey árin, greiðir Hans frá.

Endamálið við hesum tiltaki var at tryggja forsyning. Tibetur var skipanin, sum avmarkaði okkara virksemi, avtíkin fyrst í fimtiárunum, sigur Hans.

Tá skipanin var tikin av,

Í væl meira enn ein mannsaldur hava teir starvast hjá P/F Poul Hansen, Sigmund í Hoyvík, fulltrúi, standandi, og Hans Hansen, fyrrverandi stjóri og núverandi nevndarformaður. Mynd: Jens Kr. Vang

varð álagt privatu heilsølunum at leggja inni við ávisari vörugjöld, og uppgjæst skuldi, hvat var á goymslu.

Felagið átti skip, leigaði skip og hevði skip saman við øðrum og gjørdi tey út. Tey skipini bjargaðu mongum manni í teimum fátøku fimtiárunum.

Smá kor

- Tað var so smátt nógva-staðni tá, at eg minnst menn koma inn og biðja um at fáa 20 krónur í forskoti, sigur Sigmund.

Umbørd á skipunum livdu menninir heldur ikki so flott, sum teir gera nú.

- Eg minnst, einaferðina, at pápi Hans ótaðist, tá hann sá lagkøkubotnar standa á einum proviantlista, sigur Sigmund.

Ein vøru, sum nógvar varð

selt av, var argentínskt saltkjöt í tunnum. Nógvar hesum fírrumbørd á skipini. Hetta oksakjöt, sum ikki fæst longur, var óføra gott, minnst Hans og Sigmund.

Í fimtiárunum umboðaði Poul Hansen eisini týskar trolarar og útvegaði teimum manning úr Føroyum.

Tað var ein gloyðibiti hjá nógvum, tí tað var so lítið at gera í Føroyum, so ikki stóð á at fáa fólk. Fleiri av týskarunum umbørd vóru fyrrverandi yvirmenn úr herinum.

Føroyingarnir fóru við sum flekjarar, og arbeiddi segðist vera fittligt, við tað at skipini friskaðu litið, og teir fingi fasta løn.

Proviandt keypti hesi skip

ongan í Føroyum, og kosturin umbørd var sera vónaligur.

Poul Hansen hevði eisini

skipaavgreiðslu. Higar komu nógvar fiskadamparar, serliga spanskir, eftir saltfiski. Poul Hansen var spanskur konsul í Føroyum, og Hans tók eftir.

Skuldu minnst til alt

Og so vóru tað útróðrabátarnir at gera út, tá teir skuldu til Grønlands. Poul Hansen útgjórði o. u. helvtina av bátunum. Har mátti einki mangla, tí teir kunnu ikki keypa nakað aftrat, tá teir vóru í Ravnsoynni ella aðrastadni. Teir skuldu hava bæði stoppinálir, undirklæðir, gummistývlar, hvørstevinar, hugar, mat og alt annað.

Ordrarnir vóru gjøgnumginginir fleiri ferðir fyri at vera visir í, at alt var komið við. Menninir blivu við at koma eftir onkrum,

tí báturin lóysti.

Sum frá leið slepti fyrirkøkan sær av við skipini, so í dag er tað bara heilsøla.

Nýgv ymist

Fyrirkøkan hevur gjøgnum árin fingist við nógvar ymist virksemi. Hon var fyrirkøka í landinum at fáa sær edvót, kallað holkort tá. Tað var í 1963. Í 1965 stovnaðu teir P/F Data. Í 80-árunum varð Samkeyp stovnað saman við fleiri handlum.

Heilsølan keypti fyrr nógvar skipstroyggjur, sum vóru útluttar til England og til Danmarkar. Eina ferð fór ein stór sending eisini til Russlands. Onkuntíð vóru ordrarnar alt ov stóri til, at heilsølan kundi útvega so nógvar troyggjur. Tey fyrst árin var Heðin Bru vrakari, og so tók Poul Arne Joensen

yvir, og hansara uppgáva var m.a. at ansa eftir, at hálsarnir ikki vóru so strammir. Fleiri konur hildu lítið um, at hann skuldi síga teimum, hvussu troyggjurnar skuldu vera, og tær vildu ikki lurta, sigur Sigmund.

Heilsølan há Poul Hansen var tann fyrsta at flyta inn íslenskt seyðakjöt.

Í 70-unum gekk alt bara uppftir, og í 1977 bygdi heilsølan og flutti niðan á Háls, har fyrirkøkan kundi hava alt sitt virksemi undir sama taki. Tað var eitt ódnartak fíggjarliga.

Uttan fyrir lóg og rætt

- Fólk hildu okkum eisini vera púra svøk at flyta út í oyðimørk, sum tað tá næstan var her uppi á Hálsi. Vit vóru fyrsta fyrirkøkan, sum flutti niðan higar, og her var tá einki annars einki annað enn ein grisastallur. Vegur var eingin serligur. Her skuldi vera so veðurringt, søgdu tey. Keypmenninir grenjaðu, tí nú noyddust teir at fáa sær bil fyri at kunna koma inn á gólvið, og teir søgdu seg vera visir í, at vit fóru at missa nógvan handil. Men aðrar fyrirkøkur eltu okkum, so her nú er ein stórur býur.

Livligt í 80-árunum

Í 80-árunum hevði heilsølan livligan handil. Nýggir handlar skutu upp sum hundalond um alt landið. Men tað vóru ikki altíð sunnar fyrirkøkur aftan fyri partafeløgini við bara 10.000 krónum í partapeningini, og heilsølan misti nógvan pening.

Lært nakað

Og so kom kreppan. Tað merktist beinanvegin, men mat skulð øll hava, hvussu víkti og vendi, og heilsølan kom tí í eini ígjøgnum rak-árin.

Nú er alt við at vera aftur sum tað var. Men eitt gott halda teir vera komið burtur úr kreppuni, um enn hon sveið. Fólk gjalda betur nú.

Løgmaður slapp ikki avstað

JAN MÜLLER

Kunningarferð lógmans til Oljunoreg varð av ongum á hesum sinni. Tá lögmaður og fylgi komu til Vágar týsdagin var so mikil nógvar mjørki, at flogfarið fekk ikki lenti. Hóast flogfarið kom seinni varð avgjørt at útseta vitjanina, tí lögmaður hevði ikki verið í Oslo fyrr enn á middegi í gár. Ein tyðandi partur av skránni varð nettup fyrrapart mikudag, tá hann skuldi

hitta oljumaradsharran og umbørd fyri oljumindeguleikarnar.

Sosialurin skilur, at ferðin er fyrilíð utsett. Nær lögmaður fær høvið at fara avstað aftur er óvist. Við lógmanni skuldu eisini Arne Poulsen, vinnuvalastjóri, Herolv Joensen, deildarstjóri á oljumuladefilidni og Runi Joensen, lógmannsskrivari.

Átlanin var, at lögmaður skuldi vitja ein oljupall í Nordstjónum hósdagin.

Frá Róðrarsamband Føroya

Ársaðalfundurin hjá RSF verður 25. oktober 1997, kl. 10.00 í ÍSF-húsinum.

Skrá sambært grein 4.

Róðrarsamband Føroya